EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2026.9.28.
COM(2026) 508 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az (EU) 2018/848 rendelet 53. cikkének (7) bekezdésével összhangban az ökológiai növényi szaporítóanyagoknak, az ökológiai állatoknak és az ökológiai fehérjetakarmányoknak az uniós piacon való rendelkezésre állásáról

{SWD(2026) 284 final}

1. Bevezetés

Ez a jelentés az ökológiai növényi szaporítóanyagok, az ökológiai állatok, köztük a jércék, valamint a baromfifélék és a sertésfélék takarmányozására szánt ökológiai fehérjetakarmányok uniós piacon való rendelkezésre állását vizsgálja. Elfogadására az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről szóló (EU) 2018/848 rendelet (a továbbiakban: az ökológiai termékekről szóló rendelet)[1] 53. cikkének (7) bekezdésével összhangban kerül sor, amely jogszabály 2022. január 1-jétől alkalmazandó.

A társjogalkotók azért kérték ezt a jelentést, hogy fokozatosan megszüntessék a nem ökológiai növényi szaporítóanyagok, a nem ökológiai tartású baromfifélék, a tenyésztési célú, nem ökológiai tartású haszonállatok, valamint a baromfiféléknek és sertséfféléknek szánt, nem ökológiai fehérjetakarmányok használatára vonatkozó eltéréseket. A Bizottság felkérést kapott arra, hogy „a tagállamok által létrehozott adatbázis és rendszerek révén gyűjtött, az ökológiai anyagok rendelkezésre állására vonatkozó adatok alapján mérlegelje az ilyen anyagok ökológiai formában való rendelkezésre állását az uniós piacon”, öt évvel az ökológiai termékekről szóló rendelet alkalmazásának kezdőnapját követően. A jelentésnek foglalkoznia kell ezen anyagok rendelkezésre állásával és az ökológiai termelést folytató gazdasági szereplők ilyen anyagokhoz való esetleges korlátozott hozzáférésének okaival.

E jelentés elkészítése során a Bizottság az alábbiak szerint vette figyelembe az ökológiai termékekről szóló rendelet 26. cikkével összhangban gyűjtött adatokat, valamint az 53. cikk (6) bekezdésében említett eltérésekre és engedélyekre vonatkozó információkat:

a) a növényi szaporítóanyagok 26. cikk (1) bekezdésében említett adatbázisában és a 26. cikk (2) bekezdésében említett, az állatokkal kapcsolatos adatok gyűjtésére szolgáló rendszerekben, valamint adott esetben a 26. cikk (3) bekezdésében említett rendszerekben szereplő, a jércékre vonatkozó információk;

b) a II. melléklet I. része 1.8.5. pontjának és a II. melléklet II. része 1.3.4.3. és 1.3.4.4. pontjának megfelelően a növényi szaporítóanyagok esetében engedélyezett eltérésekre vonatkozó információk; valamint

c) a baromfiféléknek és sertésféléknek szánt, ökológiai fehérjetakarmány uniós piacon való rendelkezésre állására, valamint a II. melléklet II. része 1.9.3.1. pontja c) alpontjának és 1.9.4.2. pontja c) alpontjának megfelelően a fiatal sertéseknek és baromfiféléknek szánt nem ökológiai fehérjetakarmányok használatára megadott engedélyekre vonatkozó információk.

Emellett az (EU) 2020/464 bizottsági végrehajtási rendelet[2] követelményeket vezetett be a tagállamok általi adatszolgáltatásra vonatkozóan, és 2023 és 2025 között fokozatosan használták

[1] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/848 rendelete (2018. május 30.) az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről, valamint a 834/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 150., 2018.6.14., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/2025-03-25/oj).

[2] A Bizottság (EU) 2020/464 végrehajtási rendelete (2020. március 26.) az átállási időszakok visszamenőleges elismeréséhez szükséges dokumentumok, az ökológiai termelés, valamint a tagállamok által nyújtandó tájékoztatás

az Ökogazdálkodási Információs Rendszeren (OFIS) keresztül rendelkezésre álló sablonokat. A tagállamok által a három év során szolgáltatott adatok közötti különbségek azonban csökkentik a statisztikai elemzés megbízhatóságát. A jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum a 2022–2024-es időszakra vonatkozó tagállami adatokat mutatja be[3].

2. Ökológiai növényi szaporítóanyag

Az ökológiai nemesítés fejlődésének előmozdítása érdekében az ökológiai termékekről szóló rendelet új rendelkezéseket vezetett be az ökológiai növényi szaporítóanyagokra vonatkozóan azáltal, hogy meghatározta az ökológiai termelésre alkalmas ökológiai fajtákat és ökológiai heterogén anyagokat. Megszüntette továbbá a nem ökológiai növényi szaporítóanyagok felhasználására vonatkozó eltéréseket (2036. december 31.)[4].

A növényi szaporítóanyagok sokfélesége elengedhetetlen az ökológiai gazdálkodás szempontjából annak biztosítása érdekében, hogy e gazdálkodási rendszer képes legyen alkalmazkodni a változó nyomáshoz és körülményekhez; ugyanakkor a növényvédő szerek és műtrágyák korlátozott használata miatt az ökológiai növényi szaporítóanyagok előállítása technikailag nagyobb kihívást jelent, mint a hagyományos előállításuk (a bizottsági szolgálati munkadokumentum I.7. szakasza).

Az ökológiai növényi szaporítóanyagok rendelkezésre állására vonatkozó információk gyűjtésére szolgáló (az ökológiai termelést szabályozó korábbi jogszabályi keret, különösen a 889/2009/EK bizottsági rendelet[5] alapján meglévő) adatbázisok hatályát kiterjesztették a vetőmagokról és a vetőburgonyáról a növényi szaporítóanyagok valamennyi típusára.

Az ökológiai termékekről szóló rendelet értelmében az ökológiai termelőknek ökológiai növényi szaporítóanyagokat kell használniuk[6]. Az illetékes nemzeti hatóságok csak akkor engedélyezhetnek eltéréseket a nem ökológiai növényi szaporítóanyagok használatára vonatkozóan, ha a hivatalos adatok azt mutatják, hogy a gazdasági szereplők igényeit a piacon rendelkezésre álló ökológiai és átállási növényi szaporítóanyagok mennyiségével nem lehet kielégíteni[7]. Az ökológiai termékekről szóló rendelet II. melléklete I. részének 1.8.5.6. pontjával összhangban a tagállamok illetékes hatóságainak hivatalos jegyzéket kell létrehozniuk, amelyben fel kell tüntetniük azokat a növényfajokat, -alfajokat vagy -fajtákat, amelyeket illetően megállapították, hogy elegendő mennyiségben áll rendelkezésre ökológiai vagy átállási növényi

---

tekintetében az (EU) 2018/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó egyes szabályok megállapításáról (HL L 98., 2020.3.31., 2. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/464/oj).

[3] Mivel a jelentést 2026. december 31-ig kell benyújtani az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, a tagállamok által 2026 júniusáig megküldött információk nem szerepelnek benne.

[4] További információk: a bizottsági szolgálati munkadokumentum I.7. szakasza.

[5] A Bizottság 889/2008/EK rendelete (2008. szeptember 5.) az ökológiai termelés, a címkézés és az ellenőrzés tekintetében az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről szóló 834/2007/EK tanácsi rendelet részletes végrehajtási szabályainak megállapításáról (*HL L 250., 2008.9.18., 1. o.*, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/889/oj).

[6] Az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete I. részének 1.8.1. és 1.8.3. pontja.

[7] Az (EU) 2018/848 rendelet 10. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy az átállási növényi szaporítóanyagok akkor hozhatók forgalomba, ha betartották a legalább 12 hónapos átállási időszakot.

szaporítóanyag (a továbbiakban: az I. kategóriába tartozó termékek jegyzéke). Az ökológiai növényi szaporítóanyagok súlyos hiánya esetén az illetékes nemzeti hatóságok egyedi eltérések helyett éves általános eltéréseket engedélyezhetnek a fajok, alfajok vagy fajták jegyzéke tekintetében[8].

Mivel a piacon jelen lévő, rendelkezésre álló ökológiai és átállási növényi szaporítóanyagokra vonatkozó információk lehetővé teszik a mezőgazdasági termelők számára, hogy elégtelen kínálat esetén eltérést kérelmezzenek, alapvető fontosságú ezen információk széles körű hozzáférhetősége.

Sajnálatos módon a célzott kutatások[9] és az összegyűjtött információk kevés előrelépést mutatnak ezen a területen: 17 tagállam rendelkezik bizonyos típusú interaktív adatbázisokkal, amelyek funkciói az egyes növények esetében a növényi szaporítóanyagok rendelkezésre állásának feltárására szolgálnak, míg a többi tagállam a statikus táblázatokat választotta (a bizottsági szolgálati munkadokumentum I.8. szakasza). A közelmúltbeli szabályozási változások miatt a tagállamok kiigazították korábbi rendszereiket annak érdekében, hogy a gazdasági szereplők önkéntes alapon közzétehessék az ökológiai vagy átállási növényi szaporítóanyagaik termelésére vonatkozó információkat[10]. A nemzeti adatbázisok elengedhetetlenek az ökológiai és az átállási növényi szaporítóanyagok használatának előmozdításához, valamint az eltérések elektronikus feldolgozásának támogatásához, és teljes mértékben működőképesnek kell lenniük[11].

2.1. Az (EU) 2018/848 rendelet 53. cikke (6) bekezdésének megfelelően bejelentett nemzeti adatok elemzései

A bizottsági szolgálati munkadokumentum áttekintést nyújt a növényi szaporítóanyagok rendelkezésre állására vonatkozó nemzeti adatokról, valamint az egyedi és általános eltérésekről,

---

[8] Az ökológiai termékekről szóló rendelet II. melléklete I. részének 1.8.5.7. pontja.

[9] *The State of organic seed in EU (Az ökológiai vetőmagok helyzete az EU-ban)* – https://www.liveseed.eu/wp-content/uploads/2019/12/FNL-FNL-Web-Interactive-NOV19-Booklet2-LIVESEED_web.pdf.

[10] A több mint 10 éve működő FIBL OrganicXseeds adatbázist a közelmúltban kiterjesztették a növényi szaporítóanyagok valamennyi formájára és különböző új funkciókra, és azt jelenleg nyolc tagállam használja. A Liveseed projekt keretében egy European Router Database elnevezésű adatbázist is kifejlesztettek, amely lehetővé teszi a szállítók és a gazdasági szereplők számára, hogy ökológiai növényi szaporítóanyagokat kínáljanak és keressenek valamennyi tagállamban, valamint az Egyesült Királyságban, Izlandon és Svájcban (Az ökológiai vetőmagok uniós adatbázisa – LIVESEEDING).

[11] Részlet: Solfanelli, F.; Ozturk, E.; Dudinskaya, E.C.; Mandolesi, S.; Orsini, S.; Messmer, M.; Naspetti, S.; Schaefer, F.; Winter, E.; Zanoli, R. Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques (Az ökológiai vetőmagok európai kínálatának és keresletének becslése felmérési adatok és MI-technikák felhasználásával). *Sustainability* **2022**, *14*, 10761. https://doi.org/10.3390/su141710761: „*Az ökológiai vetőmagok adatbázisa elemzésének funkcionalitásából, valamint az uniós és svájci ökológiai mezőgazdasági termelők körében a közelmúltban végzett felmérésből származó eredmények megerősítik azt az általános feltételezést, hogy azokban az országokban, ahol rendelkezésre áll az ökológiai vetőmagok jól működő adatbázisa, és fejlett a vetőmagágazat, magasabb az ökológiai vetőmagok felhasználása*”.

fő terménycsoportok szerinti bontásban[12]. Az eredményeket tagállamonkénti bontásban közlik, és egyes esetekben négy fő földrajzi terület szerint csoportosítják[13].

2.1.1. Az ökológiai és átállási növényi szaporítóanyagok rendelkezésre állása

A legtöbb tagállam csak kvalitatív információkat jelentett be, felsorolva azokat a fajokat és fajtákat, amelyek esetében az ökológiai és átállási növényi szaporítóanyagokat felvették nemzeti adatbázisaikba. Csak négy tagállam szolgáltatott éves mennyiségi adatokat számos növényfajra vonatkozóan (a bizottsági szolgálati munkadokumentum I.1.1. szakasza).

A gazdasági szereplők önkéntes alapon használhatják a rendszereket[14], de több tagállam jelezte, hogy egyes szállítók kereskedelmi szempontból érzékenynek tartják a mennyiségi adatokat.

Bizonyos fajok esetében az ökológiai növényi szaporítóanyagok előállíthatók saját termeléssel, vagy beszerezhetők a mezőgazdasági termelők és a szállítók közötti közvetlen megállapodások révén: a mezőgazdasági üzemben megtermelt vetőmagok bizonyos növények (gabonafélék) esetében valóban magas százalékos arányt képviselnek[15].

Rendelkezésre áll néhány fajtaelemzés terménycsoportonként (a bizottsági szolgálati munkadokumentum I.1.3. szakasza), ami az adatbázisok használatának mutatója. 12 tagállam teljes körű adatokat szolgáltatott a friss zöldségekre, gabonafélékre és búzára vonatkozóan, míg 11 tagállam csak kis számú növényről és fajtáról számolt be, öt tagállam pedig csak egy évre vonatkozóan, vagy egyáltalán nem szolgáltatott adatokat.

Az ökológiai és átállási növényi szaporítóanyagok jobb rendelkezésre állásának egyik mutatója az I. kategóriába tartozó termékek hivatalos jegyzékének megléte, amelyet a tagállamok a piaci kínálat alakulásával összhangban az eltérések megszüntetésére is felhasználhatnak. Mindössze 12 tagállam állította össze az I. kategóriába tartozó termékek jegyzékét, amelyben a növények száma 1 és 90 között mozog, és főként gabonafélékből (búza) és takarmányból áll (a bizottsági szolgálati munkadokumentum I.2. szakasza).

2.1.2. Az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete I. részének 1.8.5. pontja szerinti eltérések

[12] Gabonafélék, búzafajok, zöldségek, szárított hüvelyesek, olajos magvak, ipari növények, fűszernövények és fűszerek, gyümölcsök, szőlő, olíva, dísznövények, takarmányfajok és keverékeik (a bizottsági szolgálati munkadokumentum I.3. és I.4.2. szakasza).

[13] Közép-európai uniós tagállamok: Belgium, Csehország, Németország, Franciaország, Luxemburg, Hollandia, Ausztria – kelet-európai uniós tagállamok: Bulgária, Litvánia, Magyarország, Lengyelország, Románia, Szlovákia – észak-európai uniós tagállamok: Dánia, Észtország, Írország, Lettország, Finnország, Svédország – dél-európai uniós tagállamok: Görögország, Spanyolország, Horvátország, Olaszország, Ciprus, Málta, Portugália, Szlovénia.

[14] Egy közelmúltbeli Liveseeding felmérés szerint a 140 ökológiai termelő válaszadó csupán 49 %-a kínál ökológiai vetőmagokat az EU-ban található nemzeti adatbázisokon keresztül – Insights to the opportunities and bottlenecks in organic seed and plant breeding sector (Betekintés az ökológiai vetőmag- és növénynemesítési ágazat lehetőségeibe és szűk keresztmetszeteibe) – 2023. február 13.: LiveSeeding_Presentation-Template.

[15] Estimated Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques (Az ökológiai vetőmagok európai kínálatának és keresletének felmérése felmérési adatok és MI-technikák felhasználásával) – Sustainability 2022, 14, 10761., https://doi.org/10.3390/su141710761.

Az illetékes nemzeti hatóságok egyedi vagy általános alapon eltéréseket engedélyezhetnek a nem ökológiai növényi szaporítóanyagok ökológiai termelésben való felhasználásának engedélyezése érdekében[16].

Az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete I. részének 1.8.5.1. pontjában meghatározott feltételeknek megfelelően egyedi eltérések csak a következő esetekben engedélyezhetők:

a) amennyiben a gazdasági szereplő által termeszteni kívánt fajoknak egyetlen fajtája sincs nyilvántartva a 26. cikk (1) bekezdésében említett adatbázisban vagy a 26. cikk (2) bekezdésében említett rendszerekben;

b) amennyiben egyetlen növényi szaporítóanyagot forgalmazó gazdasági szereplő sem tudja a vetéshez vagy az ültetéshez szükséges ökológiai vagy átállási növényi szaporítóanyagot, illetve az 1.8.6. ponttal összhangban engedélyezett növényi szaporítóanyagot időben leszállítani annak ellenére, hogy a felhasználó a növényi szaporítóanyagot olyan észszerű időpontban rendelte meg, amely lehetővé tette volna az ökológiai vagy átállási növényi szaporítóanyag, illetve az 1.8.6. ponttal összhangban engedélyezett növényi szaporítóanyag előállítását és szállítását;

c) amennyiben a gazdasági szereplő által termeszteni kívánt fajta nincs ökológiai vagy átállási növényi szaporítóanyagként, illetve az 1.8.6. ponttal összhangban engedélyezett növényi szaporítóanyagként nyilvántartva a 26. cikk (1) bekezdésében említett adatbázisban vagy a 26. cikk (2) bekezdésében említett rendszerekben, és a gazdasági szereplő bizonyítani tudja, hogy ugyanannak a fajnak egyetlen nyilvántartásba vett alternatívája sem megfelelő, különösen az agronómiai, illetve talaj- és éghajlati adottságok, valamint az előállításhoz szükséges technológiai tulajdonságok szempontjából;

d) amennyiben a felhasználás kutatás, kisparcellás szántóföldi kísérlet során történő vizsgálat, valamint fajtamegőrzés vagy termékinnováció céljából indokolt, és azt az érintett tagállam illetékes hatóságai jóváhagyták.

A legtöbb tagállam szolgáltatott adatokat a fenti c) pontban leírt helyzetre vonatkozóan (a bizottsági szolgálati munkadokumentum I.4.1. szakasza). Több más tagállamban[17] főként a fenti a) pontban leírt helyzet jellemző, ami az ökológiai vagy átállási növényi szaporítóanyagok teljes hiányát jelzi.

Az egyedi eltérések nagy földrajzi változatosságot mutatnak, és többségük a friss zöldségekre, a gabonafélékre és a takarmányfajokra vonatkozik (a bizottsági szolgálati munkadokumentum I.4. és I.6. szakasza).

Ami az általános eltéréseket illeti, 15 tagállam szolgáltatott mennyiségi információkat (de nem mindegyik három évre vonatkozóan), hat tagállam pedig jelezte, hogy egyáltalán nem

[16] Az eltéréseket az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete I. részének 1.8.5.1–1.8.5.7. pontjában meghatározott követelményeknek megfelelően kell megadni.

[17] Bulgária, Ciprus, Csehország, Horvátország, Magyarország, Írország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Portugália, Szlovákia, Románia.

alkalmazza az általános eltérési rendszert[18]. Öt tagállam[19] nem nyújtott tájékoztatást általános eltérésekről.

Ennek alapján a gabonafélékre és a búzára vonatkozó mennyiségi adatok előzetes értékelésére került sor, amely az általános eltérések alkalmazásának növekedését mutatta (a bizottsági szolgálati munkadokumentum I.5. szakasza).

A bizottsági szolgálati munkadokumentum I.3. szakasza alapján az általános eltérések egyes tagállamokban több száz fajt érinthetnek (a dísznövényeket is beleértve), míg más tagállamokban néhány tucat fajra korlátozódnak (főként takarmányok, gabonafélék, zöldségek, szőlők és gyümölcsök).

3. Ökológiai állatok, beleértve a jércéket is

Az ökológiai állatoknak ökológiai termelőegységben kell születniük vagy kikelniük és nevelkedniük[20].

Az ökológiai állattenyésztésben azonban nincs elegendő ökológiai tartású állat az állományok létrehozásához vagy megújításához. Az ökológiai termékekről szóló rendelet új eltérési rendszert ír elő, amely a tagállamok által az ökológiai állatok rendelkezésre állásáról gyűjtött információkon alapul.

A rendszer azt is lehetővé teszi az ökológiai állatokat forgalmazó gazdasági szereplők számára, hogy önkéntes alapon és díjmentesen közzétegyék az állományaikra vonatkozó információkat, nevükkel és elérhetőségükkel együtt[21].

Amennyiben az összegyűjtött adatok azt mutatják, hogy az ökológiai állatok iránti kereslet nem teljesíthető, az illetékes nemzeti hatóságok szigorú feltételek mellett 2036. december 31-ig engedélyezhetik nem ökológiai állatok ökológiai termelőegységbe történő bevitelét[22].

Jércék esetében egy ilyen rendszer létrehozása önkéntes a tagállamok számára[23], és az illetékes nemzeti hatóságok engedélyezhetik a nem ökológiai tartású baromfifélék ökológiai baromfitenyésztő termelőegységbe történő bevitelét, feltéve, hogy a tojás és hús termelésére használt jércék 3 naposnál fiatalabbak, állományok első alkalommal történő létrehozása, illetve azok megújítása vagy átalakítása esetén.

Ez a jelentés a tagállamoktól kapott információk alapján elemzi az ökológiai állatok – köztük a jércék – rendelkezésre állását az EU-ban, valamint a nem ökológiai állatok bekerülésére vonatkozóan engedélyezett eltéréseket.

[18] Bulgária, Ciprus, Horvátország, Málta, Lengyelország, Szlovénia.
[19] Írország, Görögország, Csehország, Magyarország, Románia.
[20] Az (EU) 2018/848 rendelet I. melléklete II. részének 1.3.1. pontja.
[21] Az állatokra vonatkozó eltérés az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete II. részének 1.3.4.4. pontjával összhangban engedélyezhető.
[22] Az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete II. részének.1.3.4.4.1–1.3.4.4.4. pontja.
[23] Az (EU) 2018/848 rendelet 26. cikkének (3) bekezdése.

3.1. A tagállamoktól az ökológiai állatok rendelkezésre állására vonatkozóan kapott információk elemzése

Az ökológiai állatok rendelkezésre állására vonatkozó rendszerek létrehozása csak 2022. január 1-je óta kötelező a tagállamok számára. 2023 és 2025 között nőtt az ökológiai állatokra vonatkozó, működőképes rendszerekkel rendelkező tagállamok száma. Ez a jelentés a 2025 júniusáig működő rendszerek aktuális helyzetét mutatja be, amikor 25 tagállam küldte el az adatbázisaira mutató linkeket (a bizottsági szolgálati munkadokumentum II.1. szakasza). Ezek a https://ec.europa.eu/agriculture/ofis_public/national-databases.html címen érhetők el.

Mivel a rendszer használata nem kötelező az ökológiai állatok szállítói számára, a tagállamok által küldött adatok rendkívül eltérőek, gyakran hiányosak, ezért ez a jelentés nem tud uniós szinten konszolidált adatokat bemutatni.

3.2. A tagállamoktól az ökológiai jércék rendelkezésre állására vonatkozóan kapott információk elemzése

Az ökológiai jércék rendelkezésre állására vonatkozó információk tagállamok általi gyűjtése nem kötelező. A tagállamok eddig nem hoztak létre ilyen rendszereket olyan információk gyűjtésére, amelyek megmagyaráznák, hogy a legtöbb ökológiai gazdasági szereplő közvetlenül a piacról rendeli meg előre a szükséges jércéket.

3.3. A tagállamoktól a nem ökológiai állatok behozatalára vonatkozóan engedélyezett eltérésekről kapott információk elemzése

Valamennyi tagállam megküldte a három évre vonatkozó adatokat. Több tagállam esetében azonban ezek az adatok hiányosak, vagy két egymást követő év tekintetében következetlenek voltak. Az adatok minősége 2023 és 2025 között javult, de még mindig nem összesíthető a 27 tagállam esetében.

A minőségi elemzés azt mutatja, hogy a legtöbb tagállamban eltéréseket engedélyeztek a nem ökológiai állatok bekerülésére vonatkozóan a szarvasmarha-, ló-, juh-, kecske- és sertésfélék esetében (a bizottsági szolgálati munkadokumentum II.3. szakasza).

3.4. A tagállamoktól a nem ökológiai jércék bekerülésére vonatkozóan engedélyezett eltérésekről kapott információk elemzése

A legtöbb tagállam hiányos információkat nyújtott be, vagy nem nyújtott be adatokat. A nem ökológiai jércékre vonatkozó minőségi elemzés azt mutatja, hogy 2022-ben több tagállam élt az eltérések lehetőségével, és 2023-ra, illetve 2024-re vonatkozóan nem szolgáltattak adatokat (a bizottsági szolgálati munkadokumentum II.4. szakasza).

Az európai vidéki baromfitenyésztők szövetségétől (European Rural Poultry Association, ERPA) kapott információk szerint a termelőkre nyomás nehezedik az ökológiai tartású jércék kínálata tekintetében. A legtöbb, szülőállományt tenyésztő telep a hagyományos termelésre összpontosít, és csak kis mértékben az ökológiai termelésre, ahol i. az elhelyezési követelmények jelentős

beruházásokat igényelnek, és ii. a szabadtéri területekhez való hozzáférés növeli a szülőállományok állategészségügyi kockázatait. A lassú növekedésű baromfifajták tenyésztését különösen hátrányosan érintené, ha megszűnnének a nem ökológiai tartású jércék bekerülésére vonatkozó eltérések.

4. Ökológiai fehérjetakarmány

4.1 Bevezetés

Az ökológiai tartású állatokat olyan ökológiai vagy átállási takarmánnyal kell etetni, amely kielégíti tápanyagszükségleteiket, és elsősorban az állatokat tartó gazdaságokból vagy a régió más gazdaságaiból származik[24].

Erős a verseny az ökológiai fehérjetakarmányokért, mivel az ökológiai termelésben tilos a szintetikus aminosavak használata[25]. A fiatal sertésfélék és baromfifélék étrendjének tartalmaznia kell bizonyos aminosavakat, főként növekedési és jóléti célokból, amelyeket a meglévő ökológiai fehérjeforrások nem feltétlenül elégítenek ki[26].

Az elegendő ökológiai kínálat hiánya a sertésfélék és a baromfifélék ökológiai tenyésztését szabályozó korábbi szabályozási keret óta problémát jelent[27]. Ezért amennyiben a mezőgazdasági termelők nem tudják beszerezni az ökológiai termelésből származó szükséges fehérjetakarmányt, és az illetékes nemzeti hatóság megerősítette, hogy nem áll rendelkezésre elegendő mennyiségű ökológiai fehérjetakarmány, a legfeljebb 35 kg-os malacok és a fiatal baromfik esetében 12 hónapos időszakonként legfeljebb 5 %-os arányban engedélyezett a kémiai oldószerek nélkül előállított vagy elkészített és meghatározott fehérjevegyületeket biztosító nem ökológiai fehérjetakarmány használata. Ezek az engedélyek 2026. december 31-ig adhatók meg[28].

A tagállamok adatokat szolgáltattak a baromfiféléknek és sertésféléknek szánt, ökológiai fehérjetakarmány uniós piacon való rendelkezésre állásáról, valamint az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete II. része 1.9.3.1. pontja c) alpontjának és 1.9.4.2. pontja c) alpontjának megfelelően megadott engedélyekről.

Ez a jelentés ezen információk alapján elemzi az ökológiai fehérjetakarmány rendelkezésre állását az EU-ban, valamint a fiatal sertésfélék és a fiatal baromfik esetében a nem ökológiai fehérjetakarmány legfeljebb 5 %-os arányban történő felhasználására megadott engedélyeket[29].

[24] Az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete II. része 1.4.1. pontjának a) és b) alpontja.
[25] Az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete II. része 1.4.1. pontjának f) alpontja.
[26] Recent advances in protein and amino acid nutritional dynamics in relation to performance, health, welfare, and cost of production (A fehérjék és aminosavak táplálkozási dinamikájának közelmúltbeli fejlődése a teljesítmény, az egészség, a jólét és az előállítási költségek tekintetében) – ScienceDirect.
[27] A 889/2008/EK bizottsági rendelet 43. cikke.
[28] Az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete II. része 1.9.3.1. pontjának c) alpontja és 1.9.4.2. pontjának c) alpontja.
[29] Az (EU) 2018/848 rendelet 53. cikkének (4) bekezdése.

4.2 A tagállamoktól a sertésféléknek és baromfiféléknek szánt ökológiai fehérjetakarmány rendelkezésre állására vonatkozóan kapott információk elemzése

A bizottsági szolgálati munkadokumentum III.3. és III.4. szakasza összefoglalja a sertésféléknek és baromfiféléknek szánt ökológiai fehérjetakarmány rendelkezésre állásáról kapott információkat.

Bár az adatok minősége 2022 és 2024 között javult, számos tagállam nem szolgáltatott adatokat a sertésfélék, illetve a baromfifélék nemzeti piacán 2024-ben bizonyos fehérjeforrásként forgalomba hozott ökológiai takarmány-alapanyagok mennyiségéről.

2024-ben csak 11, illetve 13 tagállam szolgáltatott mennyiségi adatokat a sertésfélék, illetve a baromfifélék nemzeti piacán bizonyos fehérjeforrásként forgalomba hozott ökológiai takarmány-alapanyagokról. Ezen adatok összegyűjtése érdekében több tagállam felméréseket végzett takarmányipari szereplői körében.

A bizottsági szolgálati munkadokumentum III.2. szakasza felsorolja a sertésfélék és baromfifélék takarmányozására használt ökológiai és nem ökológiai fehérjetakarmányok típusait.

A bizottsági szolgálati munkadokumentum II.5. szakasza áttekintést nyújt arról, hogy a különböző tagállamokban mi minősül „fiatal baromfinak”.

A Bizottság elvégezte az adatok minőségi elemzését, amelyből az alábbi következtetéseket vonta le:

- A fiatal sertéseknek és baromfiknak szánt ökológiai és nem ökológiai fehérjetakarmányok forrásai nagyon hasonlóak, és mindkét faj esetében ugyanazokért a forrásokért folyik a verseny.
- A tagállamok általános, nem pedig egyedi engedélyeket adnak ki a nem ökológiai fehérjetakarmány sertésfélék esetében történő felhasználására, és úgy tűnik, hogy nem rendelkeznek pontos ismeretekkel az engedélyeket alkalmazó sertéstenyésztő gazdaságok számáról (a legtöbbjük nem nyújtott be becslést a legfeljebb 35 kg-os malacokat tartó, tanúsított ökológiai sertéstenyésztők számáról).
- A tagállamok nem egyedi, hanem általános engedélyeket adnak ki a fiatal baromfiknak szánt nem ökológiai fehérjetakarmány használatára, és eltérően értelmezik a fiatal baromfi fogalmát.
- Az ökológiai tanúsítvánnyal rendelkező sertés- és baromfitartó gazdaságok többsége használ engedélyeket.

5. Következtetések

Az elmúlt néhány évben javultak a tagállamok által az e jelentésben szereplő témákról benyújtott információk. A rendelkezésre bocsátott információk alapján azonban nem lehet végleges következtetéseket levonni az e jelentésben figyelembe vett ökológiai anyagok kínálati szintjéről, a tagállamok által engedélyezett általános és egyedi eltérések alkalmazásáról, és ami még fontosabb, arról, hogy a jelenlegi helyzet elmozdul-e az ilyen kritikus fontosságú mezőgazdasági inputanyagokkal jobban ellátott piac felé.

A tagállamok olyan rendszereket hoztak létre, amelyekben az ökológiai vagy átállási növényi szaporítóanyagokat vagy ökológiai állatokat forgalmazó gazdasági szereplők az ökológiai termékekről szóló rendelet 26. cikkével összhangban önkéntes alapon részletes információkat tehetnek közzé termékeikről. Bár hasznosak, ezek a rendszerek nem mindig teljes mértékben működőképesek, és a gazdasági szereplők továbbra is csak korlátozott mértékben használják őket.

5.1. Ökológiai növényi szaporítóanyag

Annak ellenére, hogy a gabonafélék (búza) és kisebb mértékben a takarmányfajok esetében javult a növényi szaporítóanyagok rendelkezésre állása, az ökológiai és átállási növényi szaporítóanyagok kínálata még mindig nem elegendő a több ezer faj és fajta iránti kereslet kielégítéséhez. Ez komoly aggodalomra ad okot, tekintettel az ökológiai gazdálkodás keretében művelt földterületek növekedésére (területük a 2022. évi 16,9 millió hektárról 2024-ben 18,1 millió hektárra nőtt[30]), valamint az érintett fajok nagy számára, amint azt közelmúltbeli kutatások is megerősítették[31]: „*amint azt az előző LIVESEED projekt is mutatja, az ökológiai vetőmagok kínálata, beleértve az ökológiai gazdálkodásból származó megtermelt vetőmagot is, átlagosan* ***az ökológiai gazdálkodás keretében művel földterületek kevesebb mint 50 %-át*** *fedi le, és jelentős különbségek vannak a termények és az országok között (Solfanelli és mások 2021. 2022*)”, valamint[32]: „*A vetőmagok ökológiai gazdálkodásban való jelenlegi felhasználásáról alkotott általános kép […] egyértelműen azt mutatja, hogy az ökológiai vetőmagok iránti kereslet jelentősen meghaladja a kínálatot, különösen a dél- és kelet-európai régiókban.*”

Ennek fényében továbbra is szükség van eltérésekre, még akkor is, ha egyes fajok esetében 12 tagállam az „I. kategóriába tartozó termékek jegyzéke” révén nem szorul az eltérések alkalmazására.

Figyelembe véve a jelenleg rendelkezésre álló adatokat, szükség lehet az ökológiai növényi szaporítóanyagok kínálatának és keresletének átfogó tanulmányozására, valamint az eltérések végrehajtásának elemzésére. Ez segíthet a bevált gyakorlatok azonosításában azzal a céllal, hogy

[30] Organic in Europe - Browse latest production and market data (Ökológiai termelés Európában – Böngésszen a legfrissebb termelési és piaci adatok között).

[31] Liveseeding 2025: Updated and improved roadmap/decision tree to reach 100 % organic seed (Aktualizált és továbbfejlesztett ütemterv/döntési fa az ökológiai vetőmagok 100 %-os arányának eléréséhez).

[32] Solfanelli, F.; Ozturk, E.; Dudinskaya, E.C.; Mandolesi, S.; Orsini, S.; Messmer, M.; Naspetti, S.; Schaefer, F.; Winter, E.; Zanoli, R. Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques (Az ökológiai vetőmagok európai kínálatának és keresletének becslése felmérési adatok és MI-technikák felhasználásával). *Sustainability* **2022**, *14*, 10761., https://doi.org/10.3390/su141710761.

2036-ig fokozatosan megszüntessék az eltéréseket. A tanulmány azonosíthatná az általános és egyedi eltérések teljes kivezetésének lehetséges következményeit is, az olyan növényekre összpontosítva, mint a gabonafélék és a búzafajok, amelyek esetében nagyobb mértékben állnak rendelkezésre ökológiai és átállási növényi szaporítóanyagok.

5.2. Ökológiai állatok

Ami az ökológiai állatokat illeti, az adatok frissek (2022-től kezdődően), és még mindig nem elegendőek ahhoz, hogy megbízható áttekintést nyújtsanak az ökológiai tartású állatok rendelkezésre állásáról. A jércék esetében egyetlen tagállam sem hozott létre olyan rendszert, amely nemzeti szinten hirdetné az ökológiai tartású jércék rendelkezésre állását.

A tagállamok által küldött adatok elemzése azt mutatja, hogy az ökológiai gazdálkodást folytató gazdasági szereplőknek továbbra is be kell vinniük nem ökológiai állatokat vagy jércéket a gazdaságba az ökológiai állattenyésztés folytatásához. Az egyszerűsítés érdekében nem tűnik helyénvalónak egy olyan felhatalmazáson alapuló jogi aktus, amely kötelezővé tenné az ökológiai jércék rendelkezésre állására vonatkozó információk gyűjtésére szolgáló rendszereket, és ilyen rendszer meglététől tenné függővé az eltérések engedélyezését[33].

Tekintettel az ökológiai állattartás és baromfitenyésztés közelmúltbeli csökkenő tendenciáira (amely a juhokat nem érinti)[34], helyénvalónak tűnik 2036. december 31-ig fenntartani az ökológiai állatokra és a jércékre vonatkozó eltérések alkalmazását.

5.3. A sertésféléknek és baromfiféléknek szánt ökológiai fehérjetakarmányok

Végezetül, a tagállamok tájékoztatást nyújtottak a sertésféléknek és a baromfiféléknek szánt ökológiai fehérjetakarmány rendelkezésre állásáról, valamint a legfeljebb 35 kg-os malacoknak és a fiatal baromfiknak szánt, nem ökológiai fehérjetakarmány legfeljebb 5 %-os arányban takarmányként történő felhasználására megadott engedélyekről.

A 2022 és 2024 közötti időszakra vonatkozóan állnak rendelkezésre adatok, de azok továbbra is hiányosak, ami akadályozza az ökológiai fehérjetakarmánynak az EU-ban való rendelkezésre állására vonatkozó mennyiségi áttekintés bemutatását.

A sertésféléknek és a baromfiféléknek szánt megfelelő ökológiai fehérjetakarmány hiánya strukturális probléma az ökológiai ágazatban, amelynek megoldása még mindig több évet igényel. Az adatok minőségi elemzése azt mutatja, hogy számos ökológiai sertés- és baromfitenyésztő továbbra is él az arra vonatkozó engedélyezés lehetőségével, hogy fiatal állataik étrendje kis százalékban nem ökológiai fehérjetakarmányt tartalmazhasson.

[33] Az (EU) 2018/848 rendelet 53. cikkének (3) bekezdése: „*2027. január 1-jétől a Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy az 54. cikknek megfelelően olyan felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el, amelyek úgy módosítják a 26. cikk (2) bekezdése b) pontját, hogy a 26. cikk (2) bekezdésében említett információs rendszer hatályát kiterjesztik a jércékre, a II. melléklet II. része 1.3.4.3. pontjának hatályát pedig úgy módosítják, hogy az említett rendszernek megfelelően gyűjtött adatok szolgáljanak a jércékkel kapcsolatos eltérések alapjául.*”

[34] A bizottsági szolgálati munkadokumentum II.2. szakasza.

Az ökológiai ágazat fő érdekelt felei[35] egyetértenek abban, hogy az uniós piacon jelenleg nem áll rendelkezésre a sertésféléknek és a baromfiféléknek szánt ökológiai fehérjetakarmány, és hogy a meglévő eltéréseket meg kell hosszabbítani.

Ennek alapján, valamint figyelembe véve azt a kötelezettséget, hogy növekedésük és jólétük biztosítása érdekében ki kell elégíteni az ökológiai termelésből származó fiatal sertésfélék és baromfifélék aminosavakkal kapcsolatos tápanyagszükségleteit, a Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktust kíván elfogadni, amely további 10 évvel (azaz 2036. december 31-ig) meghosszabbítja az illetékes nemzeti hatóságok azon lehetőségét, hogy legfeljebb 5 %-os arányban nem ökológiai fehérjetakarmány használatát engedélyezzék a legfeljebb 35 kg tömegű malacok és a fiatal baromfik esetében.

[35] FEFAC, EUWEP, ERPA, Copa-Cogeca, IFOAM Organics Europe.